

Damjan Miklič, mag.,
višji kriminalistični inšpektor,
Uprava kriminalistične policije,
Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.

PRVI UKREPI OB SPREJEMU PRIJAVE POGREŠANJA OSEBE

Povzetek:

Vsake toliko časa mediji šokantno in dramatično pišejo zgodbe o pogrešanih osebah, ki naj bi bile na skrivnosten način ugrabljene in naj bi potem postale žrtve trgovcev s človeškimi organi, njihova trupla pa naj bi bila najdena šele čez nekaj časa ali pa tudi nikoli. Pa vendar, kaj dejansko stori policija ob prijavi pogrešanja osebe. V medijih se še vedno pojavljajo navedbe, da policija odslovi prijavitelja z izgovorom, da mora miniti najmanj 24 ali celo 48 ur od pogrešanja, preden se lahko to prijavi. Kateri so tisti prvi ukrepi, ki jih mora policist opraviti, ko sprejme prijavo pogrešanja osebe? Najbolj nujni ukrep je nedvomno zbrati osnovne podatke ter pogrešano osebo čim prej vnesti v sistem oziroma razpisati iskanje na območju celotne Slovenije, po potrebi pa tudi na območju držav Schengenskega sporazuma, preko Interpola oziroma se o pogrešanju obvesti konkretna država, na območju katere bi se pogrešana oseba lahko zadrževala, se je nazadnje iz nje oglasila oziroma je bila tam nazadnje videna. V posameznih primerih je potrebno čim prej organizirati iskalno akcijo, še posebej če je pogrešan otrok, ali če je pogrešana bolna, obnemogla ali starejša oseba. V primeru organiziranja iskalnih akcij je potrebno upoštevati tudi možnost uporabe poziva o pogrešanem v medijih, organiziranje lastnih sil in pomoč drugih ljudi v iskalni akciji, pa tudi morebitno uporabo reševalnih psov, konjenice, potapljačev, jamarjev in drugih oseb s posameznimi specialnimi znanji. Zbiranje obvestil oziroma kriminalistični intervju je eno najpomembnejših sredstev pri preiskovanju pogrešanja oseb, še najbolj pomemben je pravilen, obširen in kvaliteten razgovor s prijaviteljem, ki je največkrat najbližji pogrešanemu in o njem največ ve. Nikakor ne gre zanemariti razgovore z ostalimi člani družine pogrešanega, njegovimi prijatelji in njegovimi sodelavci. Dom in okolica doma, služba oziroma zaposlitev ter prostčasne dejavnosti so kraji, kjer je potrebno najprej preveriti za pogrešano osebo in tudi kraji, kjer

bomo pridobili največ podatkov o pogrešanem, upoštevajoč tudi pregled prostorov. Ne nazadnje je potrebno že ob prijavi pogrešanja osebe iskati sume morebitnih kaznivih dejanj. V primeru suma kaznivega dejanja je, ob vseh opravljenih aktivnostih v preiskavi pogrešanega, vedno potrebno paziti na primerno, pravilno in zakonito zavarovanje sledov in predmetov. V takšnih primerih gre najpogosteje za kaznivo dejanje umora, katerega žrtev je postala pogrešana oseba.

Ključne besede: pogrešane osebe, prvi ukrepi, sprejem prijave, razpis iskanja, zbiranje obvestil, iskalna akcija

1. UVOD

Mednarodni dan pogrešanih otrok je 25. maj, in letos je bila na ta dan, na pobudo nizozemske policije, v Amsterdamu mednarodna konferenca o pogrešanih osebah, katere so se udeležili predstavniki različnih profilov (predstavnikov policije, drugih državnih organov, nevladnih organizacij) iz 25 držav. Osrednje vodilo konference o pogrešanih osebah je bila želja po močnejšem povezovanju predvsem policijskih, pa tudi drugih organov in organizacij, državnih in nedržavnih, katerih področje dela zapolnjujejo pogrešane osebe. Izpostavljeno je bilo, da je v Evropski uniji vedno več potovanj, migracij in so za ljudi meje med državami zabrisane, zato je tudi za policije posameznih držav potrebno več povezovanja, sodelovanja, izmenjave podatkov ter čim hitrejšega ukrepanja v primeru rizičnega pogrešanja posamezne osebe, še posebej otrok, starejših ali pomoči potrebnih oseb. Seveda so države Evropske unije že povezane preko Interpola, Europola ali posameznih bilateralnih sporazumov, vendar je potrebno za še bolj učinkovito delo te niti še učvrstiti in ojačati. Ne nazadnje je povezovanje potrebno tudi zaradi klasične primerjave pogrešanih oseb v posameznih državah z najdenimi neidentificiranimi trupli na območju celotne Evropske unije.

Poleg povezovanja držav je bila glavna tema tudi izmenjava posameznih izkušenj, praks, ter primerjava pravne regulacije področja pogrešanih oseb v posameznih državah. Če je bilo pri izmenjavi izkušenj in praks ugotovljeno veliko podobnosti tako pri razumevanju pojma pogrešane osebe kot tudi izvajanju postopkov policije ob prijavi pogrešanja osebe, so se pri primerjavi pravnih norm pokazale velike razlike. Nekatere predvsem večje evropske države imajo težave s centralizacijo podatkov o pogrešanih osebah, saj ima vsakadežela ali pokrajina v posamezni državi svojo evidenco pogrešanih oseb in svojo evidenco neidentificiranih trupel ter že v sami državi te evidence niso povezane med sabo in se zato trudijo vzpostaviti nacionalno bazo pogrešanih oseb. Nekatere države nimajo niti dovoljene niti v zpostavljene DNK podatkovne baze, ali pa v svojih predpisih nimajo določene obveze ugotavljanja identitete najdenega trupla, če

ne gre za primer kaznivega dejanja in tako truplo pokopljejo brez ugotovljene identitete oziroma brez prehodnega odvzema biološkega materiala za izdelavo DNK profila. Veliko držav ima znotraj policije organizirane samostojne enote (biroje, urade) za pogrešane osebe, predvsem zaradi velikega števila pogrešanih oseb.

Navkljub tako različnim sistemom na področju pogrešanih oseb v posameznih državah Evropske unije je potrebno harmonizirati postopke v različnih državah, seveda s ciljem, da bi se pogrešana oseba čim prej našla oziroma da se prepreči ogrožanje njenega zdravja, življenja ali varnosti.

S tem razlogom je bila na konferenci ustanovljena evropska platforma za pogrešane osebe, preko katere bodo lahko strokovnjaki s področja pogrešanih oseb, zaenkrat le strokovnjaki iz policij z območja Evropske unije, izmenjavali izkušnje, mnenja, dobre prakse s poudarkom na direktni izmenjavi podatkov in neposrednem sodelovanju med posameznimi članicami. Platforma bo namenjena tudi harmonizaciji in usklajevanju postopkov s pogrešanimi osebami posameznih policij.

V Sloveniji se s pogrešanimi osebami dejansko največ ukvarjajo policisti na policijskih postajah, ki tudi prvi sprejmejo prijavo o pogrešanju osebe in so dolžni izvesti prve ukrepe za izsleditev te osebe. V primeru suma, da je pogrešanje posamezne osebe v povezavi s kaznivim dejanjem, se v preiskavo takoj vključijo kriminalisti enot iz nivoja policijske uprave in jo lahko tudi prevzamejo. V veliko primerih pogrešanj oseb pa ni mogoče takoj ugotoviti suma kaznivega dejanja, saj za to ob nenadnem izginotju osebe preprosto ni dovolj podatkov, na podlagi katerih bi se o tem lahko odločali. Sploh v primeru prikritih umorov, kjer storilec prikriva dejanje z brisanjem sledov ali skrivanjem trupla, izbere način uboja, ki ne pušča vidnih sledov, ali pa poskuša prikazati, da je šlo za naravno smrt, nesrečni dogodek, lahko pa tudi samomor.

Primanjkljaj podatkov, potrebnih za ugotavljanje »resnosti«
pogrešanja, se poskuša nadomestiti z določanjem nekih meril oziroma dejavnikov, na podlagi katerih bi se lahko seštevalo ali razvrščalo posamezno pogrešanje po stopnjah ogrožanja posamezne osebe (visoko-nizko tveganje ali manj-srednje-velika ogroženost) ter bi se temu primerno tudi prilagajalo ukrepanje policije. Pri visokem tveganju je potrebno takojšnje in širše ukrepanje policije, pri nizkem tveganju pa so ukrepi policije bolj prilagojeni ali celo zmanjšani na osnovna preverjanja.

Ravno pomanjkanje podatkov je tisti dejavnik, ki zavrača ta način vrednotenja in razvrščanja podatkov o pogrešani osebi. Včasih se je potrebno odločati o takojšnjem ukrepanju že na podlagi ene same informacije oziroma enega samega namiga ali celo samo na podlagi občutka, tako svojca pogrešanega kot preiskovalca. Storilec prikritega umora kot najhujše posledice pogrešanja osebe zagotovo za sabo ne bo puščal sledi, sumljivih okoliščin ali izkazoval svojo udeležbo v pogrešanju, iz česar bi lahko »namnožili«
rizične dejavnike

pogrešane osebe in tako povečali njeno ogroženost.

Pri preiskovalcu, specialistu preiskovanja krvnih deliktov je izredno pomemben občutek za detajle (Pavliček, 2015), in ravno tako je ta občutek za detajle pomemben tudi pri preverjanju okoliščin pogrešanja osebe.

Tudi Schouten, Van den Eshof, Schijf in Schippers (2016) so mnenja, da nobeno razvrščanje dejavnikov ne more 100% ovrednotiti kategorijopogrešanja. To je lahko le pripomoček preiskovalcu, da se na podlagi teh in drugih pridobljenih informacij pravilno odloča o nadaljnjem izvajanju ukrepov v cilju izsleditve pogrešane osebe.

V Metropolitanski policiji v Londonu so po daljšem času celo opustilipreprosto numerično proceduro vrednotenja teže oziroma relevantnih podatkov o pogrešanju osebe, ker je praksa pokazala, da tako vrednotenje ni dovolj zanesljivo (Hedges vSchouten etal., 2016).

Že velikokrat je bilo povedano in zapisano, pa vendar je še vedno potrebno razbijati tabuje, kot sta čakanje 24 ur ali celo 48 ur za podajo prijave pogrešanja ali pa tabu, da se večina pogrešanih oseb tako in tako sama vrne domov. Ne samo v Sloveniji, tudi drugje (to navajata na primer Markovič in Pavliček (2011) se še vedno dogaja, da poskuša policist prepričati svojce, naj počakajo 24 ur, preden lahko prijavijo pogrešanje. Tudi med ljudmise je to nekako usidrilo v zavest in bo to zelo težko izkoreniniti, v enem primeru je bila celo podana peticija na Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije za ukinitev 48 urnega roka za pričetek iskanja polnoletne pogrešane osebe (Žugman, 2016). Čakanje 24 ur, včasih tudi manj,na prve ukrepe za izsleditev, je za pogrešano osebo, ki je žrtev hudega kaznivega dejanja, raznih nesreč, nezgod ali samomora, lahko usodno. Osnova policijskega dela je reševanje življenj oziroma skrb za varnost in zdravje ljudi. Tak primer je lahko prijava pogrešanja moža, s katerim se je žena predhodno sprla, na kar je ta jezno odšel v gostilno. Mogoče bo policist z nasmeškom sprejel prijavo, pa vendar je bolje, da pogrešanega najde sicer v vinjenem stanju in ga celega spravi domov, kot da kasneje obravnavaprometno nesrečo ali nezgoden padeč, v katerem je pogrešani ali celo kdo drug, izgubil življenje.

Veliko ali skoraj večina ljudi je mnenja, da se večina pogrešanih oseb sama vrne domov, zato tudi menijo, da ni ekonomično že v začetku ali ob sami prijavi preveč »razmetavati z močmi« in je bolje počakati ter potem preiskovati samo tiste resne primere pogrešanj oseb. Tudi to seveda ne drži, iz več raziskav izhaja, da se manj kot polovica ljudi vrne sama domov. Iz raziskave Šuperine in Karasa (2003) izhaja, da se je le slabih 38% pogrešanih samo vrnilo domov. Enako v raziskavi pogrešanih oseb v Londonu navajajo Schoutenet al. (2016), in sicer naj bi se samo vrnilo domov 37% pogrešanih oseb, pri čemer naj bi se le 20% vrnilo domov po svoji svobodni volji, v raziskavi na Nizozemskem pa naj bi bilo 46%pogrešanih, ki se sami vrnejo (Schouten etal., 2016).

V Sloveniji ugotovitve raziskave kažejo, da je odstotek pogrešanih, ki se sami vrnejo domov, le okoli 30% (Miklič, 2012).

Ne glede na različne definicije ali posameznepreiskovalne pristope, zakonske omejitve, pa tudi tabuje in ugotovitve raziskav je pomembno, da se na prijavo pogrešanja pravočasno odreagira in takoj izvede prve osnovne ukrepe za izsleditev te osebe v treh osnovnih okoljih, v katerih pogrešani živi in deluje; (1) v družini, (2) v službi (zaposlitvi) in (3) v družabnem okolju.

Preiskovanje pogrešanih oseb je kot brskanje po vreči, v kateri so zmešani razni dogodki in situacije (Schouten et al., 2016), in tema tega prispevka so ravno prvi ter osnovni ukrepi za sestavljanje zgodbe ali časovne premice pogrešanja.

2. SPREJEM PRIJAVE POGREŠANJA OSEBE

V današnji poplavi »elektronskih« in predvsem neosebni možnosti prijavljanja različnih dejanj, kot so elektronska pošta, anonimne prijave, prijave preko spletnih strani, forumov, se je potrebno vprašati ali so take prijave zadostne za uraden sprejem prijave pogrešanja osebe. Odgovor je takojšen in jasen: NE, take prijave zagotovo ne zadostujejo osnovnim zahtevam policije, da lahko začne z izvajanjem ukrepov za izsleditev neke osebe. Pogrešanje se lahko naznani oz. prijavipreko prej omenjenih načinov, vendar je kljub vsemu potrebno pustiti svoje kontaktne podatke, da se prijavitelja povabi na policijsko postajo oziroma se policist oglasi pri prijavitelju in se z njim detajlno pogovori o pogrešani osebi. Različni avtorji enako navajajo pomembnost osebnega kontakta prijavitelja s policisti oziroma pomembnost prvega (in seveda tudi naslednjih) razgovora s prijaviteljem. Markovič in Pavliček (2011) sta mnenja, da je potrebno po sprejemu prijave takoj ugotoviti logičen čas izginotja, navade pogrešanega, obnašanje, njegove socialne stike, interese ter ugotoviti kontekst celotnega pogrešanja. Tudi Šuperina in Dujmovič (2011) poudarjata pomembnost prve prijave oziroma celotnega zbiranja podatkov o pogrešanju osebe, saj je to izredno pomembno za celotno preiskavo iskanja in pojasnjevanja usode pogrešane osebe.

Možnost anonimne prijave omogoča tudi spletna stran slovenske policije www.policija.si, vendar se take prijave niso pokazale za najbolj učinkovite, kajti v takih prijavah se navadno ne ve, koga iskati niti kje ga iskati niti kaj se mu je ali bi se mu lahko zgodilo. Primer take prijave je: »od 17. 12. 2011 je pogrešana oseba (ime in priimek), ki je z mostu skočila v reko Savo. Prosim, da ga najdete čimprej« (Miklič, 2002). Poleg preverjanja, katera izmed dvajsetih ali tridesetih oseb s takim ali podobnim imenom in priimkom bi lahko ustrezala navedbam, je seveda dodatna težava tudi ugotoviti, iz katerega mostu čez reko Savo je oseba skočila, če sploh je skočila ali v Sloveniji, na Hrvaškem ali v Srbiji.

Izredno dobro rešitev ima policija v Chicagu, saj je na njihovi spletni strani za pogrešane osebe na vprašanje: »Ali lahko prijavim pogrešanje na telefonski številki 911 ali 311?«, le kratek in jasen odgovor »Ne«.

Za prijavo pogrešanja je potrebno iti na pristojno policijsko postajo, osebno prijaviti pogrešanje in se je treba pod prijavo tudi podpisati. (Chicago police, 2016)

Schouten et al., (2016) iz Nizozemske policije, ki se ukvarjajo s pogrešanimi osebami, so v svoj priročnik za preiskovanje pogrešanih oseb zapisali, da je pravilo (!) čim prejšnjega neposrednega kontakta oziroma »face to face« stika policista s prijaviteljem pogrešane osebe.

Prijavitelj je zelo pomemben dejavnik v celotni preiskavi pogrešanja, sploh pa v prvi fazi, saj je navadno prvi, lahko tudi edini in najpomembnejši, izvor podatkov o pogrešani osebi. V največ primerih so svojci tisti, ki so zaskrbljeni za življenje in zdravje svojih najbližjih, lahko so tudi njihovi sosede, prijatelji in sodelavci – ljudje iz družinskega, poslovnega in družabnega okolja pogrešane osebe. Zaradi tega je izrednega pomena, da se s prijaviteljem čim prej vzpostavi osebni kontakt, saj je le v neposrednem razgovoru mogoče zbrati kakovostne in konkretne informacije, in samo v takem razgovoru je mogoče tudi ugotoviti vzroke oziroma razloge izginotja, kar nam bo povedalo, kje iskati pogrešanega.

V pogovoru je seveda treba upoštevati, da so prijavitelji v posebnem čustvenem stanju (strah, tesnoba, skrb, panika), sploh če je pogrešan otrok ali mladostnik. V razgovoru morajo biti policisti pozorni tudi na vtis, ki ga daje prijavitelj –je v duševni stiski, kaže zaskrbljenost ali morebiti ravnodušnost.

Po prvem razgovoru je treba ostati v stikih tako s prijaviteljem kot tudi z ostalimi svojci, s katerimi je bil opravljen razgovor v preiskavi pogrešanja. Tako iz razloga, da je mogoče hitro preverjati novo pridobljene informacije v preiskavi, kot tudi iz razloga, da so svojci v stiski, saj so se znašli v neki novi in neznani življenjski situaciji.

Tako kot vsi ljudje, ki so se znašli v šokantni izkušnji, tudi svojci pogrešane osebe čutijo močno potrebo po pogovarjanju o tej temi, povezano z močnimi čustvi, čeprav s tem lahko tudi že vznemirjajo svojo okolico, pa tudi policiste. Neskončno pogovarjanje in razpravljanje o tej temi služi kot psihološki pripomoček, da se lahko svojci soočijo in sprejmejo izgubo bližnjega kot neko dejstvo v svojem življenju. (Schouten et al., 2016)

Nekateri avtorji s področja kriminalistike navajajo, naj se v primeru hujših deliktov oziroma v drugih hujših življenjskih situacijah določi eno osebo, ki bo zadolžena za delo s svojci, oškodovanci oziroma drugimi upravičenci, kar je po navadi v prvi fazi preiskave izvedljivo. Že po kakšnem tednu dni se zaradi ali osebnih okoliščin ali drugih potreb službe izkaže, da je ta oseba nedosegljiva oziroma ga nivoljubu tudi po več dni skupaj. Zaradi tega je bolje, da je s primerom seznanjeno več ljudi, ki lahko suvereno podajo informacijo oziroma pomagajo svojcu, ko prosi za pomoč ali nasvet.

V veliko primerih svojci pogrešanih oseb javljajo morebitne lokacije, kje bi se pogrešana oseba zadrževala, informacije so posredovane od znanih in neznanih ljudi, na forumih, v medijih, tudi od »jasnovidec«, ne glede

na minimalne možnosti najdbe pogrešanega mora policija vedno pokazati pripravljenost preverjati vse informacije, ne glede na način njene pridobitve in njeno ocenjeno vrednost.

3. PRVI ALI OSNOVNI UKREPI ZA IZSLEDITEV POGREŠANE OSEBE

Policija v največ primerih išče pogrešaneosebena podlagi policijskih zakonov, v Sloveniji imamo Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol, 2013), ki v prvi alineji 4. člena (naloge policije) na prvem mestu nalaga varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi, kot prvo in osnovno nalogo policije oziroma njeno temeljno dolžnost. Pri opravljanju teh nalog policija sodeluje s posamezniki in skupnostjo, kar se v največji meri izkaže v iskalnih akcijah za pogrešanimi osebami.

Pogrešane osebe pa iščemo tudi v smislu obravnave pogrešane osebe kot žrtve kaznivega dejanja, v največ primerih ugrabitve ali umora, ter lahko policija na podlagi tega uporablja tudi ukrepe iz predkazenskega postopka, kot so na primer pridobitev podatkov o prometu v elektronsko komunikacijskem omrežju (149.b člen Zakona o kazenskem postopku [ZKP], 1994) ali pridobivanje bančnih podatkov pogrešane osebe (156. člen ZKP, 1994). Ukrepi iz predkazenskega postopka so veliko močnejša orodja policistov kot v primeru pogrešanj brez suma kaznivega dejanja, ko lahko pod posebnimi pogoji pridobimo le posredovanje prometnih in lokacijskih podatkov v primerih varovanja življenja in telesa na podlagi 153. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (ZEKom-1, 2012).

Na podlagi prvih zbranih obvestil se odloča o nadaljnji preiskavi pogrešanja osebe: ali je potrebna iskalna akcija, ogled kraja dejanja, dodatno zbiranje obvestil, obveščanje drugih organov, obveščanje mejnih prehodov, tujih varnostnih organov, odloča se o številu ljudi, ki bodo sodelovali v preiskavi pogrešanja, odloča se tudi o tem, ali se bo v preiskavo vključila kriminalistična policija, se bo morebiti pogrešano osebo preiskovalo kot žrtev kaznivega dejanja in podobno (Miklič, 2012).

Zdrav razum je osnovno vodilo za prijavo pogrešanja. Predvsem okoliščine, v katerih je oseba pogrešana, kažejo na nujnost čimprejšnje prijave in tudi čimprejšnjega ukrepanja. Kriminalistična policija različno reagira npr. ob obvestilu, da se iz šole domov ni vrnil fant, ki se velikokrat potepa s svojimi sovrstniki in se pogosto izogiba domu, kot pa v primeru obvestila, da se ni pravočasno vrnilo iz šole dekle, ki je po mobilnem telefonu najavilo svoj prihod domov, vendar je ob prijavi telefon izključen, dekle pa so videli vstopati v avtomobil neznanega moškega. V primerih, ko je podan konkreten sum storitve kaznivega dejanja, je treba ukrepati še posebej hitro, premišljeno in skladno s kriminalistično stroko.

Po podatkih nizozemske policije oziroma iz več različnih raziskav izhaja, da vsaj polovica mladoletnikovpobegne od doma zaradi raznih maltretiranj, psihičnih ali spolnihzlorab. Ko so končno »zunaj« nevarnosti doma, za njih pričenjajo obstajatidruge nevarnosti. Zelo pogosto so udeleženi v raznih kriminalnih aktivnostih, v katerih nastopajo tako kot storilci ali kot žrtve, so žrtve posilstev, spolnega izkoriščanja z namenom prostitucije ... (Stiffman v Schouten et al., 2016; Simmons inWhitbeck, 1991; Archambault inBrown, 1995; Tyler in Cauce, 2002).

»Čas, ki mineva, je resnica, ki uhaja« (Pavliček v Miklič, 2012). Ni besed, s katerimi bi opisali pomembnost hitrega zbiranja obvestil od svojcev pogrešanega, pregleda prostorov, preiskave območja, opravljanja preverk in drugo. Neaktivnost v prvih urah, poredko dnevih, lahko pripelje do nepopravljivih izgub v procesu kriminalistične preiskave (Markovič in Pavliček, 2011).

Prvi oziroma osnovni ukrepi za izsleditev pogrešane osebe zadostujejo za najdbo večine pogrešanih oseb, saj je več kot polovica oseb najdena v dveh urah in pol po prijavi pogrešanja, v desetih urah več kot 70 %in v enem dnevu nekaj več kot 82 % pogrešanih oseb. (Miklič, 2012)

Ne glede na navedeno pa je potrebno v primeru suma kaznivega dejanja še hitreje in bolj intenzivno ukrepati, oziroma se je potrebno tekom preiskave pogrešanja truditi, da se tak sum ugotovi.

Omeniti je potrebno tudi definiranje pojma pogrešane osebe. Vsaka posamezna država in vsaka posamezna organizacija si poskuša včasih s(preveč) natančnim definiranjem pojma pogrešane osebe ustvariti neke okvire in si zagotoviti legitimnost svojega delovanja. To se lahko izkaže za dvorezen meč, saj taka definicija lahko postane ovira pri iskanju razlogov za ukrepanje ob prijavi pogrešanja. V svoji dolgoletni kriminalistični karieri sem že velikokrat srečal posameznike, ki vedno znova iščejo razloge, zakaj ne bi ukrepali ob posameznem varnostnem pojavu. In ravno preveč natančne definicijejim dajo možnostizgovora za neukrepanje.

Po moji oceni je najboljša zelo kratka in izčrpna definicija britanske zveze policijskih šefov – Association of chief police officers (ACPO), kjer je pogrešana oseba vsaka oseba, za katero se ne ve, kje je, ne glede na okoliščine izginotja. Oseba je pogrešana toliko časa, dokler ni izsledena ali ni drugačen način ugotovljeno njeno dobro stanje (Hampshire police, 2008).

3.1. Razpis iskanja, obveščanje drugih enot, medijev

Takoj za tem, ko policist zbere prve in osnovne podatke o pogrešani osebi in okoliščinah pogrešanja, mora o tem takoj obveščati operativno-komunikacijski center (OKC) posamezne policijske uprave, v kolikor ta o pogrešanju že ni obveščen preko interventne številke policije 113. Operativno-komunikacijski center, v katerega se stekajo vsi dogodki oziroma vsi varnostni pojavi na posameznem

območju, lahko žes hitrim pregledom svojih poročil ugotovi, kaj se je zgodilo s pogrešano osebo. Lahko je bila žrtev kaznivega dejanja, lahko je bila udeležena v prometni nesreči, lahko jo je na pločniku uliceobšla slabost in je bila odpeljana v zdravstveno ustanovo, lahko je bila zaradi svojega stanja odpeljana v psihiatrično ustanovo, lahko je doživela nezgodni padec... podobnih življenjskih situacij se vsakodnevno zgodi kar nekaj. OKC opravi tudi prve poizvedbe o pogrešani osebi in sicer v urgentnih centrih bolnišnic, preverja morebiten sprejem pogrešanega v druge zdravstvene ustanove, na primer psihiatrične, preveri tudi morebitna obvestila na Republiškem centru za obveščanje – 112, preverja prijavitelne goste v hotelih in drugih nastanitvah ter ne nazadnje preveri tudi »goste« policije v prostorih za pridržanje.

Naslednji korak OKC je operativno obveščanje vseh policistov na terenu, tako z osebnimi podatki pogrešanega, njegovim osebnim opisom kot morebitnim krajem njegovega nahajanja oziroma kje je bil nazadnje opažen. Seveda OKC v primeru, da gre za otroka, starejšo osebo ali ranljivo osebo, takoj na kraju nemudoma organizira iskalno akcijo. OKC obvesti tudi vse policijske postaje na svojem območju oziroma obvesti sosednji OKC, v kolikor je bila oseba nazadnje videna na območju med dvema policijskima upravama, ali pa obvesti OKC tiste uprave, na območju katere je bila pogrešana oseba nazadnje videna ali obstajajo podatki, da je bila tja namenjena. Glede na velikost Slovenije, veliko mobilnost ljudi in prometno mrežo, je tako obveščanje potrebno kar velikokrat. Kot primer lahko navedem pogrešanje štirinajstletnega fanta v maju 2015, katerega pogrešanje je bilo prijavljeno v centru Ljubljane sredi dopoldneva. Iskalo se ga je ves dan, pri čemer so bili obveščeni tudi mediji, vendar ga je šele ob 23.00 uri zvečer opazil kriminalist, ki se je iz službe vračal domov. Fant je sam in nesrečen sedel na klopi avtobusne postaje na obrobju mesta Ljubljane. Nanj je bil kriminalist pozoren, ker je bil ob prihodu v službo opozorjen na pogrešanje.

Pri obveščanju drugih posameznikov ali posameznih členov skupnosti (društva in podobno) se je seveda potrebno prilagoditi posamezni situaciji pogrešanja. V mestu se o pogrešanju obveščapodjetja mestnega potniškega prometa ter tako vse voznike mestnih avtobusov, v gorah se obvešča Gorsko reševalno službo, planinska društva in planinske postojanke, če je oseba pogrešana ob reki, jezeru, ali je sum, da je padla v reko, se obvešča potapljaška društva ali ribiške družine in tako naprej. Pri razmišljanju o možnih sodelujočih v iskanju in možnih ukrepih pri iskanju ne sme biti nikakršnih omejitev v razmišljanju posameznika.

Na podlagi 41. člena ZNPPol (2013) smejo policisti objaviti fotografijo in osebni opis pogrešane osebe. Za obveščanje medijev se lahko, skladno s 120. členom ZNPPol (2013), zahteva še pisno soglasje oziroma pisna privolitve svojcev v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1-UPB1, 2007), razen če je neposredno ogroženo življenje ali osebna varnost pogrešanega. V iskanju pisne privolitve svojcev se včasih tudi pozabi, da sme policija na podlagi

549. člena ZKP (1994) tudi objaviti fotografije trupel in pogrešanih, v kolikor so razlogi za sum, da je smrt oziroma izginotje posledica kaznivega dejanja. Se pa vedno znova oziroma pri vsaki pogrešani osebi pojavi težava pri tehtanju med zasebnostjo posameznika in stopnjo ogroženosti njegovega pogrešanja. Kot primer; se partner doma spre z drugim, v jezi zagrozi, da si bo nekaj naredil in odide samo na zrak ter se po nekaj urah sam vrne domov. Ali pa je pogrešani šel v gore, kjer se mu je izpraznil mobilni telefon in se ne javi na klice svojcev. Policija organizira obsežno iskalno akcijo, pogrešani pa se nahaja v planinski kočiali v nekaterih primerih celo že v dolini.

Kljub temu, da ni veliko primerov, ko bi obveščanje javnosti pripomoglo k odkritju osebe (Miklič, 2012), je to eden najbolj »propagiranih« ukrepov in ne zgodi se malokrat, da tako predstavniki medijev kot javnost na splošno, očitajo policiji, zakaj niso objavili pogrešanja v medijih. Nesporno pa objavljanje fotografije v medijih, lepljenje plakatov po naseljih, objavljanje in razširjanje objave pogrešanja v socialnih omrežjih, obiskovanje »jasnovidcev« in drugo, vse to da svojcem in bližnjim (v njihovi nemoči) občutek, da so nekaj naredil za izsleditev pogrešane osebe oziroma so mu pomagali v nesreči.

V Sloveniji je za področje pogrešanih oseb in najdenih neidentificiranih trupel, za vodenje in urejanje seznamov ter ukrepov iskanja, zadolžena Uprava kriminalistične policije pri Generalni policijski upravi. Z Usmeritvami za delo – preiskovanje primerov pogrešanih oseb in najdenih neidentificiranih trupel, ki jih je Uprava kriminalistične policije izdala leta 2012 (UKP, 2012), je določeno, da je treba obvestilo o pogrešanju osebe in zaprosilo za razpis iskanja posredovati takoj, najkasneje pa v 8 urah, na Sektor za mednarodno policijsko sodelovanje pri Upravi kriminalistične policije, ki pogrešano osebo hkrati vnese v tri evidence:

- v zbirko iskanih oziroma zabeleženih oseb Interpola-a, v kateri so razpisane zabeležke in ukrepi za iskane osebe in predmete (listine in vozila na podlagi zahtev Nacionalnih centralnih uradov Interpola, držav članic in mednarodnih organizacij, s katerimi ima Interpol sklenjen poseben sporazum). Interpol objavi »yellow notice« za pogrešane osebe in »black notice« za neidentificirana trupla.
- V Europolov sistem SIS-II, gre za Schengenski informacijski sistem, v katerega so trenutno **vključene skoraj vse države EU**, razen Bolgarije, Cipra, Irske, Romunije in Velike Britanije, pridružene so nekatere države, ki niso članice EU: Islandija, Liechtenstein, Norveška in Švica.
- V Nacionalni policijski sistem, tako imenovani FIO, ki velja za območje Slovenije.

V SIS-II sistemu in nacionalnem sistemu FIO se za pogrešane osebe lahko vnese ukrepa Sporočiti naslov pogrešane osebe (SNP) in Izročiti organu socialnega varstva (ISO), pri čemer je zadnji bolj namenjen otrokom in mladoletnikom ter starejšim osebam oziroma osebam, pogrešanih iz raznih zavodov. Za najdeno neidentificirano truplo se vnese ukrep Ugotovitev identitete

trupla (UIT). Poleg osebnih podatkov je potrebno v sistem vnesti tudi osebni avtomobil, drugo prevozno sredstvo (na primer serijska številka kolesa, s katerim se je odpeljal od doma), dokumente pogrešanega, druge osebne predmete z identifikacijskimi oznakami kot na primer IMEI številko mobilnega telefona, v kolikor bi ga morebitni storilec uporabljal po umoru pogrešane osebe.

3.2. Organiziranje iskalnih akcija

Dobro izvedena iskalna akcija je eden najuspešnejših in najkoristnejših ukrepov za izsleditev pogrešane osebe. V največ primerih se organizira iskalna akcija predvsem pri pogrešanih otrocih in starejših, slabotnih ali ranljivih osebah, kjer se domneva, da so obnemogle na neznanem kraju. Pred izvedbo iskalne akcije je dobro izvesti vsaj osnovno zbiranje obvestil ter rekonstrukcijo gibanja pogrešane osebe v smislu izpisa zadnje lokacije mobilnega telefona pogrešanega, podatkov o uporabi bančnih, drugih kartic, pregled kamer videonadzora in podobno.

V usmeritvah za delo policije »Iskanje oseb in stvari« je navedeno, da se pregled nekega terena in objektov ob stopnji verjetnosti, da se oseba ali stvar nahaja na nekem območju, izvaja z iskalno akcijo takoj po prejemu obvestila o (Uprava uniformirane policije GPU, 2000):

- pogrešanje otrok, starejših oseb in invalidov,
- pogrešanje za okolico nevarnih oseb,
- ob sumu, da je pogrešana oseba žrtev kaznivega dejanja oziroma je bila v varnostnem pojavu poškodovana,
- ob neugodnih vremenskih ali drugih smrtno nevarnih razmerah, ne glede na lastnosti osebe,
- ob naravnih in drugih nesrečah in
- ob pojavu za okolico nevarnih stvari.

Iskalne akcije so različnih vrst. Lahko se išče v strnjem stanovanjskem naselju, v območju razpršenih hiš, v gozdu, gorskem svetu (visokogorju), pod snežnimi plazovi, v jezerih, rekah, morju in podobno. V iskalnih akcijah največkrat sodelujejo policisti s svojci pogrešanega, pri čemer lahko policija za opravljanje iskalnih akcij aktivira svojo posebno policijsko enoto, uporabi helikopter, vodnike službenih psov, konjenico, za potrebe iskanja pogrešanih ima v Specialni enoti zaposlene potapljače in jamarje.

Velikokrat v iskalnih akcijah velikokrat nesebično in požrtvovalno sodelujejo tudi pripadniki lokalnih gasilskih društev, pripadniki civilne zaščite, gorske reševalne službe, podvodne reševalne službe, Kinološke zveze Slovenije ter njihovi pripadniki Enote skupin za iskanje pogrešanih oseb oziroma Enote reševalnih psov, pripadniki planinskih, jamarskih društev in lovskih družin ter drugih lokalnih društev, seveda ob sodelovanju svojcev, prijateljev in znancev pogrešane osebe.

V primeru, da posameznik prostovoljno in ob soglasju policista pomaga pri opravljanju z zakonom določenih nalog policije, je na podlagi 33. člena Zakona o organiziranosti in delu policije (ZODPol, 2013) upravičen do povračila škode, ki jo ima zaradi dane pomoči. Če se posameznik pri tem poškoduje ali izgubi delovno zmožnost, pa je upravičen do vseh pravic in prejemkov, ki izhajajo iz zdravstvenega, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, do katerih je upravičen policist v primeru poškodbe pri delu.

Več razlogov je, zaradi katerih je pomembno, da policija tista, ki narekuje tempo in organizira ter vodi iskalne akcije in ne prepusti tega civilni iniciativi svojcev in njihovih prijateljev. Iskalne akcije morajo biti dobro organizirane, natančno načrtovane, predhodno morajo biti določena materialna sredstvapotrebna za izvedbo akcije. Vsi udeleženci akcije morajo biti pred izvedbo seznanjeni z vsebino iskanega (osebni opis, oblačila, predmeti pogrešanega ...), morajo biti primerno obuti, oblečeni in opremljeni glede na vremenske razmere in razmere na terenu, ravno tako mora zagotovljena stalna povezava tako med njimi samimi kot do vodstva iskalne akcije. Vnaprej morata biti glede na teren izvedbe akcije narejena načrt in taktika iskanja. Slednjabo popolnoma drugačna v primeru izvedbe iskalne akcije na asfaltu v blokovskem naselju v središču Ljubljane kot na primer v težko prehodnem gozdu nekje v okolici Kočevja. Pomembno je tudi dokumentiranje iskalne akcije (na primer vsi psi Enote reševalnih psov uporabljajo GPS oddajnike in na koncu iskalne akcije vodniki samo natisnejo z barvo označene poti, ki so jih s psi prehodili), kot tudi pravilno in pravočasno dokumentiranje najdbe predmetov, ki morebitno pripadajo pogrešanemu ali celo najdbo trupla pogrešanega. Še posebej je to pomembno, če gre v primeru pogrešanja in kasnejše najdbe trupla za sum kaznivega dejanja. V vsakem primeru mora imeti policija nadzor nad izvajanjem iskalnih akcij, ter nadzor nad vsemi informacijami, ki se ob večjih iskalnih akcijah posredujejo v medije.

Po zaključenih iskalnih akcijah je potrebno izdelati eno skupno karto za vse opravljene iskalne akcije ter na koncu tudi logično preveriti ali so bile smiselne oziroma opravljene na pravih krajih. Uslužbenec policije, ki je iskalne akcije usmerjal in vodil, bi moral sestaviti poročilo ter priložiti karto s skupnimi podatki pregledanega območja in se pod to poročilo tudi podpisati.

V nekaterih primerih je smiselno hkrati z iskalno akcijo opraviti še poizvedbe od vrat do vrat oziroma canvass. Te poizvedbe naj bodo čim bolj splošne, pogovarjati se je potrebno o vseh stvareh, pomembnih ali nepomembnih, ki so se zgodile na določenem območju v določenem časovnem okviru. S takimi poizvedbamizagotovo pridobimo več podatkov kot samo usmerjeno spraševanje po konkretnih vprašanjih, saj v tej fazi preiskave po navadi niso znane vse okoliščine in podrobnosti pogrešanja osebe ali tudi morebiti kaznivega dejanja. Iz tega razloga za canvass niso najbolj primerni s konkretnimi vprašanji oziroma konkretnimi podatki omejeni in usmerjeni obrazci.

Geoff Newiss (1999) je mnenja, da se kontrolni sezname ali »check-liste« po navadi zlorabljuje kot izgovor za neukrepanje.

Eden izmed učinkovitih sredstev pri določanju območja iskanja je ugotavljanje bazne postaje oziroma zadnje lokacije mobilnega telefona pogrešanega. V Sloveniji lahko na podlagi 153. člena Zakona o telekomunikacijah (ZEKom-1, 2012) pridobimo posredovanje prometnih in lokacijskih podatkov, v sicer zaostrenih pogojih:

- »če obstaja utemeljena verjetnost, da je neposredno ogroženo življenje ali telo osebe, ki ima ali se domneva, da je imela pri sebi opremo za mobilno komunikacijo in je pridobitev teh podatkov nujna, da se prepreči smrt ali hujša telesna poškodba te osebe«,
- »je pridobitev podatkov potrebna zato, da se najde oseba, ki ji je poslovna sposobnost odvzeta ali omejena oziroma ima ugotovljene zdravstvene težave, ki kažejo na nevarnost za njeno življenje ali telo, in ki je bila prijavljena kot pogrešana ter ima ali se domneva, da je imela pri sebi opremo za mobilno komunikacijo«, ali
- »je pridobitev podatkov potrebna zato, da se najde otrok, ki so ga starši ali zakoniti zastopniki prijavili kot pogrešanega in ima ali se domneva, da je imel pri sebi opremo za mobilno komunikacijo«.

Pogrešana oseba je največkrat pogrešana ravno iz razloga, ker ne vemo, kaj se je z njo zgodilo in v kakšnih okoliščinah je izginila, in vzrok izginotja ni znan takoj, ampak ga je potrebno šele ugotoviti. Zato je včasih zelo težko utemeljiti verjetnost (katero zahteva Zakon o telekomunikacijah (ZEKom-1, 2012), da je neposredno ogroženo njeno življenje ali telo ter da je pridobitev podatkov nujna, da se prepreči njena smrt. Iz istega razloga je v začetni fazi pogrešanja včasih težko ugotoviti razloge za sum, da je pogrešani postal žrtev kaznivega dejanja, na podlagi česar bi lahko na podlagi 149/b-I ZKP(1994) dali pobudo za pridobitev podatkov o prometu v njegovem elektronskem komunikacijskem omrežju. So pa podatki iz elektronske komunikacije pogrešanega v zadnjem času nedvomno postali eno izmed najpomembnejših orodij med ukrepi za izsleditev pogrešane osebe, sploh pri načrtovanju iskalnih akcij.

Pri rekonstrukciji gibanja in zadrževanja pogrešane osebe je v pomoč tudi preverjanje uporabe bančnih, kreditnih in drugih kartic, ki elektronsko zabeležijo čas in kraj njene uporabe. Za vpogled v bančne podatke je potrebno pridobiti odredbo preiskovalnega sodnika na podlagi 156. člena ZKP(1994), za kar pa mora biti uveden predkazenski postopek zaradi suma storitve kaznivega dejanja. Ne glede na navedeno, se lahko pri posamezni banki pridobi le podatek o tem ali je bila po pogrešanju izvršena kakšna transakcija na računu pogrešane osebe in kje, kar ne moremo šteti za vpogled v zaupne podatke o stanju in prometu na računu v skladu z določili Zakona o kazenskem postopku.

Posebnost pri izvajanju iskalnih akcij so majhni otroci. Iz več tujih raziskav (npr. Gibb in Woolnough, 2007) izhaja da, mlajši kot je otrok, bližje kraju

pogrešanja je bil najden. Enako ugotavljata tudi Miklič (2012) v svoji raziskovalni nalogi ter tudi Schouten et al. (2016) v svojem priručniku za pogrešane osebe. Zatorej je v primeru pogrešanega otroka potrebno pregledati najprej dom, tudi skrite prostore (omare, podstrešje), nato pri sosedih, in šele nato okolico. Pregled doma je potrebno večkrat ponoviti za primer, če se otrok slučajno vrne in se v strahu skriva, ker vidi, da se nekaj dogaja in da je nekaj narobe.

Zlato pravilo v primeru pogrešanja otroka je tudi, da je potrebno takoj preveriti lokacije v okolici kraja izginotja, ki bi lahko bili nevarni za njih, kot so ribniki, jarki, kanali, gradbišča ... Pri tem se ne sme ozirati na mnenja staršev oziroma skrbnikov, da se njihovi otroci zagotovo ne nahajajo, ker so jih sami opozorili na nevarnost. (Schouten et al., 2016)

V primeru suma kaznivega dejanja umora pogrešane osebe, je potrebno opraviti iskalno akcijo trupla še posebej natančno in previdno. Najbolj pogosti način skrivanja trupla so zakopavanje trupla v zemljo, skrivanje v gozdu, truplo odvrženo v reko ali jezero, vodnjak, nekatera so razkosana in kasneje zakopana na različnih krajih, truplo je zažgano... Morilec se trudi, da bi truplo skrival in na ta način prikril tako kaznivo dejanje umora, kot tudi prikril ali uničil sledi in dokaze zoper sebe. S časom se odmika tako možnost uspešnega ugotavljanja identitete najdenega trupla, še posebej pa ugotavljanje in dokazovanje vzroka smrti, predvsem zaradi posmrtnih sprememb na truplu.

Iskalne akcije je potrebno organizirati na način, da se ugotovi morebitne lokacije, kamor bi storilec lahko truplo pripeljal z vozilom, ter se pregleda okolica teh lokacij. Tak primer se je zgodil konec meseca aprila 2016, ko je srbski državljani v Trstu v Italiji umoril svojo bivšo ženo, jo z vozilom čez državno mejo prepeljal na Kras v Sloveniji v bližini Sežane, kjer jo je zakopal v kup nasutega materiala, nekaj metrov stran od ceste. Opravljenih je bilo več iskalnih akcij za najdbo trupla pogrešane, vendar je dejanski kraj odvrženja trupla po prijetju storilec sam pokazal policistom.

Iskalna akcija je sicer zelo učinkovit ukrep za izsleditev pogrešane osebe, vendar se v praksi pojavi problem predvsem v primeru, ko pogrešana oseba ni najdena na prvih možnih lokacijah (po navadi jih je nekaj preveril že prijavitelj) oziroma še posebej, če nismo uspeli definirati območja za izvedbo iskalne akcije, niti z zbiranjem obvestil niti z opravljeno rekonstrukcijo gibanja pogrešane osebe.

3.3. Pregled prostorov

V primeru pogrešanja osebe je potrebno njen dom oziroma njeno bivališče vedno upoštevati kot morebiten kraj kaznivega dejanja. Prostore se pregleduje s soglasjem in ob prisotnosti svojcev oziroma uporabnikov prostorov, v primeru suma kaznivega dejanja pa je potrebno opravljati ogled kraja kaznivega dejanja v skladu z določili 245. člena ZKP (1994).

Najlažje je, če se pregled bivališča opravi hkrati z zbiranjem obvestil od njegovih svojcev oziroma prijavitelja (Markovič in Pavliček, 2011), s čemer se lahko hkrati tudi ugotavlja morebitno povezanost svojcev pogrešanega z njegovim izginotjem oziroma se ugotavlja morebiten sum kaznivega dejanja.

Pregled bivališča pogrešane osebe, pri čemer se pregleda tudi ostale prostore kot so klet, drvarnica, skedenj, lopa, prevozno sredstvo, se opravi z namenom:

- morebitne najdbe osebe, lahko kot posledica nenadne ali nezgodne smrti, pa tudi po izvršenem samomoru ali celo kot žrtev umora.
- najdbe podatkov, kam bi oseba lahko šla (prospekthotela, kopija vozovnice, na listku napisane smeri, ki vodijo k določenemu kraju ...).
- najdbe in zavarovanja biološkega materiala za izdelavo DNK profila pogrešane osebe.
- potrebno je ugotoviti, kje so osebni predmeti pogrešane osebe; denarnica, nakit, bančne kartice, osebni dokumenti, mobilni telefon, prenosni računalnik, potni list.
- drugi predmeti, ki bi lahko kazali na nenadno odsotnost osebe (pribor za osebno higieno, oblačila, potovalni kovček, zdravila, ki jih mora jemati – pa jih je nepričakovano pustil doma).

Pri pregledu prostorov je potrebno biti pozoren na sledi in spremembe, ki bi kazale na izvršitev umora ali drugega kaznivega dejanja, na primer če se pri pregledu v sobi najdejo sledovi krvi, se lahko sklepa na umor alisamomor pogrešanega.

Poleg pregleda bivališča ne smemo pozabiti tudi na pregled kraja, kjer je bila pogrešana oseba nazadnje opažena in bi bilo moč s pregledom kamer videonadzora ugotoviti njegovo smer gibanja ali spreverjanjem nakupa vozovnice ugotoviti kraj, kamor je bila namenjena. Enako je potrebno pregledati tudi prostore, ki jih je uporabljal v službi, morebiti garderobne omarice v športnem društvu ali druge prostore, kjer se je pogrešani nahajal pred izginotjem.

Postavlja se tudi vprašanje, kako je s pregledom elektronske pošte, socialnih omrežij in drugih elektronskih zapisov na elektronskih napravah pogrešane osebe. Pri tem ima vsaka država bolj ali manj, predvsem različno urejeno. Ni težav v primeru, da obstajajo utemeljeni razlogi za sum kaznivega dejanja in se lahko opravi pregled elektronskih in z njo povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov na podlagi 219.a člena ZKP (1994).

Največkrat pa v začetni fazi preiskave pogrešanja ni dovolj podatkov niti za sum kaznivega dejanja, kaj šele za utemeljevanje razlogov za tak sum. V Predlogu za obravnavo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalogah in pooblastilih policije je podana sprememba 43. člena, ki bi omogočala tudi opravljanje vpogledov v podatke, shranjene na računalniku ali drugem mediju informacijske tehnologije pogrešane osebe, pri čemer bi bil vpogled omogočen le z odredbo preiskovalnega sodnika, ki bi jo izdal, če bi bilo nujno za

razjasnitev okoliščin pogrešanja in njeno izsleditev. Dokler spremembe zakona niso sprejete, se morajo policisti znajti sami in elektronske podatke pogrešane osebe pridobivati posredno, preko svojcev, preko »prijateljev« na Facebooku, prejemnikov njegove elektronske pošte in podobno.

3.4. Zbiranje obvestil, kriminalistični intervju

Dobro izvedena iskalna akcija je včasih ključ do izsleditve pogrešane osebe. Vendar tudi iskalna akcija ne bi bila uspešna, če ne bi bila predhodno dobro zbrana obvestila. Pavliček (2013) pravi, da je zbiranje obvestil najbolj uporabljeno in koristno opravilo v kriminalističnih preiskavah.

Zbiranje obvestil ni rezervirano samo za potrebe preiskovanja kaznivih dejanj temveč tudi za druga kriminalistična opravila, med katera nedvomno sodi tudi preiskovanje primerov pogrešanih oseb, ne glede na to ali obstaja sum kaznivega dejanja ali ne. Tako kot v primeru preiskovanja kaznivih dejanj je potrebno tudi v preiskavi pogrešanja osebe storiti nekaj več kot pa samo vprašati: kaj se je zgodilo in kaj ve kdo povedati. Zato je potrebno tudi z namenom izboljšanja kvalitete našega dela opravljati kriminalistični intervju kot izboljšano obliko zbiranja obvestil, upoštevajoč vse karakteristike in specifičnosti ter taktične pristope izvajanja kriminalističnega intervjuja.

Tudi Šuperina in Dujmović (2011) sta mnenja, da je potrebno policijskega uslužbenca zaradi izboljšanja njegove kompetentnosti, skozi usposabljanja in situacijske treninge naučiti, da znajo sami na podlagi svojega znanja širiti krog vprašanj tudi izven določenih tem v obrazcih.

Obvestila se zbira predvsem glede ugotavljanja okoliščin med izginotjem pogrešane osebe in tudi v času pred izginotjem. V Sloveniji policija uporablja dva obrazca o pogrešanju osebe. Obrazec o pogrešani osebi II. del, ki je nadgradnja osnovnim podatkom o pogrešanju iz Obrazca o pogrešani osebi I. del, je namenjen policistom in kriminalistom za operativno uporabo, predvsem kot pomoč in vzpodbuda k načrtnemu zbiranju obvestil, ugotavljanju vzroka izginotja pogrešane osebe, identifikaciji najdenega neznanega trupla in učinkovitemu in pravočasnemu ukrepanju v smislu iskanja pogrešane osebe ali preiskave kaznivega dejanja. (UKP GPU, 2012)

Podatke, ki jih je potrebno pridobiti, oziroma vsebino zbranih obvestil v zvezi pogrešane osebe lahko razdelimo v več poglavij:

a) Splošni podatki o pogrešani osebi oziroma njegova socialna interakcija

Razgovore oziroma kriminalistični intervju je potrebno opraviti v življenjskem okolju pogrešanega, s člani družine oziroma člani gospodinjstva, v katerem živi pogrešani, z njegovimi najožjimi sorodniki in v primeru potrebe tudi z ostalim sorodstvom. Nikakor ne gre pozabiti tudi njegovih sosedov, sokrajanov in drugih, ki »hodijo« k hiši kot so smetarji, poštarji, dostavljalci.

V delovnem okolju pogrešanega se opravi razgovor s sodelavci, nadrejenimi, podrejenimi, poslovnimi partnerji, oziroma v primeru, da je pogrešani še v šoli, s sošolci, učitelji, šolsko psihologinjo in drugimi uslužbenci v šoli. V tretjem življenjskem okolju pogrešanega je potrebno opraviti razgovore z njegovim prijatelji, osebami iz njegovih športnih aktivnosti ali hobijev. Z razgovori v vseh življenjskih okoljih pogrešanega je potrebno ugotoviti tudi osebe, s katerimi je bil pogrešani v sporu ali se jih je bal oziroma osebe, s katerimi je bil pogrešani nazadnje v stiku, in zbrati obvestila tudi od njih.

b) Podatki o gibanju pogrešane osebe

Ugotoviti je potrebno, kje natančno pogrešani živi, kje delata katere prostore in objekte štedovito uporablja, kot na primer vikend ali plovilo. Potrebno je vedeti, ali poseduje dovoljenja za vožnjo motornih in drugih vozil in katero dovoljenje ter ali je katero izmed teh vozil izginil skupaj z njim, pa tudi kako pogrešani sicer potuje in kakšna prevozna sredstva uporablja (avtobus, vlak, taksi). Tako za izvedbo iskalnih akcij kot za nadaljnje zbiranje obvestil je pomembno vedeti, kam pogrešani običajno zahaja; v skladno ali občasno, zasebno ali službeno, na izlete, sprehode, obiske, na rekreacijske ali športne lokalitete so mu najljubši. Predvsem je pomemben podatek, kje in s kom je bil pogrešani nazadnje opažen, kaj je takrat počel in tudi kako se je vedel. Ne nazadnje je potrebno ugotoviti, katere aktivnosti je prijavitelj ali kakšna druga oseba že opravila glede poizvedovanja o pogrešani osebi pred prijavo pogrešanja, kje so ga iskali in pri kom so poizvedovali.

c) Službene/poslovne in interesne dejavnosti pogrešane osebe

Za potrebe preiskave pogrešanja osebe so zanimivi podatki o vrsti zaposlitve ali delu, ki ga opravlja, njegovi izobrazbi ter kje vse se giblje v zvezi s svojimi službenimi oziroma šolskimi obveznostmi, morebiti je imel kakšne težave ali celo konflikte povezane z delom, šolanjem. Zelo je zanimiva njegova pripadnost raznim organizacijam ali skupinam, tako na področju politike, v klubih, društvih, pri prostovoljnem delu, je morebiti član navijaške skupine ali kakšnega neformalnega združenja. V zadnjem času je predvsem zaradi dogajanj na Bližnjem Vzhodu in v Afriki pomembna tudi verska opredeljenost in tudi angažiranost na tem področju. Ne smemo pozabiti tudi spolne opredelitve kot morebitnega vzroka pogrešanja osebe.

d) Zdravstveno stanje pogrešane osebe

Ugotavlja se bolezenske težave, ki so lahko fizične in psihične narave, morebitno zasvojenost (cigareti, alkohol, prepovedane droge, seks, igre na srečo), ima telesne hibe ali je celo invalid. Če se je pogrešani zdravil v zdravstvenih ustanovah, je potrebno ugotoviti v katerih, v katerem času, kdo je njegov osebni zdravnik, drug zdravnik oziroma specialist, ki ga je zdravil ter ali somu bila predpisana kakšna zdravila ter učinki teh zdravil. Tako kot v razgovorih z ostalimi je potrebno ugotoviti ali je pogrešani kdaj omenjal samomor.

e) Morebitne kriminalne aktivnosti pogrešane osebe

Poizve se o morebitni predkaznovanosti pogrešanega, o trenutnih kazenskih postopkih alipostopkih o prekrških, ki tečejo zoper njega, ali se je pogrešani poznal oziroma družil skriminalci oziroma je bil celo v sporu z njimi ter ali je kazal neobičajno nasilno vedenje, tako narasnem, spolnem kotetničnem področju.

f) Vedenje pogrešane osebe pred izginotjem

Potrebno je vedeti, kakšne so navade pogrešane osebe (dnevni ritem, vsakdanji stiki, stalne, občasne navade) in katere so aktivnosti, s katerimi se je pogrešana oseba nazadnje ukvarjala. Mogoče je pogrešana oseba v zadnjem času kazala spremembo, odstopanje od običajnega vedenja in navad (npr. nenadne spremembe v obnašanju ali opuščanje navad, menjava družbe), je izražala strah, omenjala spore, zdravstvene težave, kazala znake depresije, omenjala samomor, željo po spremembi okolja, ipd. Preveriti je potrebno ali obstajajo kakšni podatki o pripravah na prostovoljni odhod, kot na primer priprave osebnih dokumentov, vozni redi, turistični prospekti, slovarji. Ne nazadnje je pomembno tudi, ali so bile zaznane ali evidentirane težave v družini, s partnerjem ter ali je bila pogrešana oseba žrtev nasilja v družini ali drugega nasilnega dejanja.

g) Finančno/premoženjsko stanje pogrešane osebe

Pri ugotavljanju motiva za pogrešanje, predvsem v smislu ugotavljanja suma kaznivega dejanja, se preverja lastništvo premičnin in nepremičnin, kakšno je bilo razpolaganje pogrešane osebe s finančnimi sredstvi (gotovinsko-negotovinsko poslovanje, vrednostni papirji, upniške zahteve), njeno razpolaganje s plačilnimi in kreditnimi karticami, ali je bila ugotovljena nenadna sprememba finančne situacije kot bogatenje oziroma obubožanje, ali je bila pogrešana oseba nezgodno in življenjsko zavarovana in kdo je upravičenec do izplačila ter ali obstaja kakšna oporoka in kdo so dediči.

h) Opravljene aktivnosti za izsleditev pogrešane osebe (pred prijavo pogrešanja)

V razgovorih s prijaviteljem in s svojci pogrešane osebe bomo ugotovili, ali so že sami preverjali v bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah, so morebiti animirali lokalno skupnost ali objavili pogrešanje v medijih, tako po radiu, televiziji, časopisu, socialnih omrežjih... V nekaterih primerih svojci že pred podajo prijave pregledajo prostore doma, na delovnem mestu, v šoli ali celo sami izvedejo iskalno akcijo, pri čemer je potrebno pridobiti podatke o sodelujočih in načrte preiskanih območij.

i) V razgovorih je potrebno izluščiti domnevni vzrok izginotja

Na začetku je potrebno ugotoviti, ali obstaja sum, da je pogrešani postal žrtev kaznivega dejanja (umor, ugrabitev, protipraven odvzem prostosti, nasilje v družini...), oziroma ali obstaja sum samomora, morebiti je pogrešani vpleten v storitev kaznivega dejanja. Lahko je že ob prijavi znano, da gre za izgubljeno osebo, katere pogrešanje je posledica obnemoglosti ali bolezni npr. demenca,

Alzheimerjeva bolezen. Ne glede na dobro psihofizično stanje je pogrešani lahko postal žrtev nezgode, naravne katastrofe, druge množične nesreče, ali je bil opažen pri utapljanju v reki, jezeru. Pri otrocih in mladostnikih kot vzrok največkrat nastopa beg od doma, pri odraslih gre za prostovoljni odhod od doma, lahko celo za odhod v tujino ali celo izginotje v tujini.

Pri zbiranju obvestil je potrebno biti pozoren predvsem na osebo, ki je zadnja videla ali bila v stiku s pogrešano osebo, saj se je že večkrat izkazalo, da je v primeru njegovega umora bila ravno ta oseba storilec.

3.5. Dosje o pogrešani osebi in evidenca pogrešanih oseb

Pogrešana oseba ostane pogrešana, dokler se ne najde živa in zdrava ali se ugotovi, da je najdeno truplo pogrešane osebe. Zgodilo se je že, da je nadebuden šef na policijski postaji odredil uničenje spisa o pogrešani osebi, ker je bila ta na podlagi in ob pogojih iz 82. člena Zakona o nepravdnem postopku (ZNP, 1986) razglašena za mrtvo in je zmotno mislil, da se pogrešane osebe ne sme več iskati, ali pa je za uničenje upošteval nek splošen administrativni rok hrambe gradiva.

Iz tega razloga je potrebno podariti, da se dosjeji oziroma podatki o pogrešanih oseb hranijo do najdbe pogrešane osebe oziroma do identifikacije neznanega trupla v primeru najdbe le tega, kar je predpisano tudi v 128. členu ZNPPol (2013) in velja tako za evidenco pogrešanih oseb iz 25. točke, kot evidenco neidentificiranih trupel iz 26. točke 123. člena ZNPPol (2013).

Dosje o pogrešani osebi mora poleg zahtevanih podatkov o pogrešani osebi v obliki obrazcev vsebovati tudi vse uradne zaznamke o zbranih obvestilih, karte z opravljenimi iskalnimi akcijami, opravljene preverke, fotografije, skice, ... skratka zbrani morajo biti vsi podatki, ki so bili ugotovljeni v preiskavi pogrešanja osebe. Le v takšnem primeru lahko uveljavimo staro kriminalistično načelo, da je potrebno mlademu kriminalistu dati v reševanje star primer, katerega pregleda z novimi očmi in poskuša doseči nek preboj v razmišljanju. Če je zaboj prazen, ne more niti pogledati vanj, kaj šele da bi pogledal izven njega (»out of the box«).

Na nizozemski policiji tudi opozarjajo, da bi morale imeti Enote za pogrešane osebe kopije vseh nerešenih primerov pogrešanih oseb, saj se ne smejo izgubiti podatki, tudi če se zamenja sistem organiziranja in vodenja evidenc pogrešanih oseb (Schouten et al., 2016).

Vsaka država bi morala imeti nacionalno bazo pogrešanih oseb in najdenih neidentificiranih trupel, tudi iz razloga medsebojnega križanja podatkov iz obeh evidenc in primerjave ter morebitnega uparjanja podatkov za čim hitrejšo ugotavljanje identitete najdenih trupel. V Sloveniji in recimo na Hrvaškem to ni težava, saj imata vzpostavljeno nacionalno bazo, kot je bilo ugotovljeno na že omenjeni mednarodni konferenci v Amsterdamu, pa je potrebno predvsem v večjih evropskih državah povezati baze sicer samostojnih pokrajin, kantonov ali

okrožij.

Prost pretok oseb je poleg *prostega pretoka blaga*, kapitala in *storitev* ena od štirih temeljnih svoboščin na notranjem trgu Evropske unije. Načelo prostega gibanja oseb omogoča državljanom držav članic Evropske unije in njihovim družinskim članom ne glede na državljanstvo, da se prosto gibljejo med državami članicami z namenom, da tam živijo, delajo, študirajo ali se upokojijo. V zadnjem času se je močno povečalo tudi število migrantov iz Bližnjega vzhoda in Afrike, ki se ravno tako množično gibljejo po celotnem prostoru Evropske unije, takoj ko prestopijo mejo ene izmed članic.

Iz tega razloga je pomembno tudi povezovanje in navzkrižno primerjanje podatkov iz nacionalnih baz podatkov o pogrešanih osebah in najdenih neidentificiranih trupel na nivoju Evropske unije. Trenutno je to omogočenona podlagi Prümske pogodbe iz leta 2005 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2007) o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, h kateri je Slovenija pristopila leta 2007, in preko katere so vzpostavljene povezave in omogočena izmenjava med posameznimi bazami podatkov več držav v Evropi, med drugimi bazami podatkov tudi baze DNK profilov. Pomembno je, da je sedaj možno opravljati primerjave DNK profilov tudi s sorodniki pogrešanih oseb in se ne opravljajo le direktne primerjave. Pričakuje se tudi začetek delovanja Interpolove baze Missing Persons and Unidentified Bodies (MPUB), ki je nastala iz skupnega projekta Interpola in Evropske komisije imenovanega Fast and Efficient International Disaster Victim Identification (FASTID).

4. ZAKLJUČEK

Dokler pogrešana oseba ni najdena, svojci ne morejo zaključiti oziroma potegniti črto pod ta dogodek in nadaljevati s svojim življenjem. Zatorej je izrednega psihološkega pomena, da imajo svojci občutek, daso naredili vse, kar je v njihovi moči, za najdbo pogrešanega (Schouten et al., 2016).

Preiskovanje pogrešanih oseb je težavno ravno zaradi tega, ker je v začetku preiskave veliko neznanega in ker v skoraj vseh primerih pogrešanje vse izredno preseneti. Večina bi se verjetno nasmehnila ob prijavi skupnega pogrešanja fanta in dekleta v smislu romantične zgodbe o Romeu in Juliji in njune prepovedane ljubezni. Realnost je popolnoma drugačna, sploh pri mlajših osebah in v veliko primerih se v tem »romantičnem« pogrešanju prepletajo uživanje prepovedanih drog, izvrševanje nasilnih in tudi nasilnih kaznivih dejanj, prostitucija.

Ravno zaradi raznolikosti med posameznimi primeri in značilnostih vsakega posameznega pogrešanja je težko izdelati neka pravila oziroma »check« listo, na kakšen način pristopiti k preiskavi pogrešanja. Že ob sami prijavi je potrebno ugotoviti, ali pogrešanje zahteva takojšnje ukrepanje policije in ali obstaja morebiti sum kaznivega dejanja in temu primerno je potem potrebno prilagoditi ukrepanje in aktivnosti policije.

V nekaterih evropskih policijah se sicer poslužujejo različnih sistemov vrednotenja dejavnikov pogrešanja osebe, katerim se potem prilagajajo ukrepi in aktivnosti policije, vendar se je večkrat izkazalo, da ravno zaradi specifičnosti posameznega pogrešanja to ni najbolj uspešen način.

Tudi Schouten et al. (2016) opozarjajo, da kljub želji po sistemu oziroma kategoriziranju pogrešanja osebe, kateremu se potem določijo posamezni ukrepi policije, to ne more biti zadosti veljaven indikatorrazlage okoliščin pogrešanja osebe.

Da bi lahko pravilno kategoriziral in ovrednotil okoliščine pogrešanja in ogroženost pogrešane osebe, bi moral imeti vse informacije o pogrešani osebi, njeni osebnosti, njenih aktivnostih pred pogrešanjem, načinu izginotja...vse te informacije pa se dejansko pridobivajo šele skozi preiskavo pogrešanja. Zato je dobro, da se odreagira tudi na posamezno informacijo, ne glede na splošno oceno ogroženosti pogrešane osebe. Prvi ukrepi ob sprejemu prijave pogrešanja osebe so zelo pomembni, saj z njimi lahko v prvi fazi pogrešano osebo najdeš, lahko določiš območje iskalne akcije, z njimi pa tudi postaviš temelje za nadaljevanje preiskave pogrešanja osebe, ki se s časomvedno bolj verjetno izkaže za žrtev nesreče, nezgodne smrti, samomora ali celo kaznivega dejanja.

Ob prijavi pogrešanja je potrebno prijavitelja pazljivo poslušati, preko kriminalističnega intervjuja od njega pridobiti čim več podatkov ter nato učinkovito ukrepati. V nekaterih primerih je potrebno, poleg razuma in klasičnega policijskega zaznavanja, poslušati tudi svoj notranji glas oziroma občutek, ki naj bo odmev dobrih kriminalističnih izkušenj, in se potem tudi ravnati po njem.

Na makro ravni, v našem primeru v Evropski uniji in tudi drugih državah Evrope, pa je potrebno v skladu s Priporočilom Odbora ministrov Sveta Evrope številka 79 iz leta 1979 (Svet Evrope, 1979) harmonizirati pravila in postopke pri obravnavi pogrešanja osebe, tako s človeškega, socialnega kot tudi s pravnega vidika, saj naj bi ravno različna pravila in postopki predstavljali oviro pri iskanju oseb. Potrebno je tudi vzpostaviti in spodbujati čim boljše medsebojno sodelovanje, kar je tudi bila tema mednarodne konference o pogrešanih osebah v Amsterdamu u meseca maja letos.

LITERATURA

1. Chicago police. (2016). *Frequently asked questions: Missing persons*. Pridobljeno 2.8.2016 na <http://home.chicagopolice.org/home/frequently-asked-questions/>.
2. Gibb, G. J. in Woolnough P. (2007). *Missing persons. Understanding planning responding*. Aberdeen: Grampian police.

3. Hampshire police. (2008). *07501 Procedure – The recording, investigation and management of missing persons*. Pridobljeno 22.8.2011 na <http://www.hampshirepolice.uk/NR/rdonlyres/796E2042-B24D-403B-8382-6690917E41FF/0/07501.pdf>.
4. Markovič, G., in Pavliček, J. (2011). Neke specifičnosti kriminalistič kog istraživanja rizičnih nestanaka osoba. *Policajska sigurnost*, 20(4), 469–486.
5. Miklič, D. (2012). *Pogrešane osebe kot družbeni in kriminalistični problem, vzroki in pojavne oblike*. (Magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
6. Ministrstvo za notranje zadeve. (2007). *Začetek veljave Prümske pogodbe*. Pridobljeno 30. 8. 2016 na http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/archive/2007/8/article/12962/5508/.
7. Newiss, G. (1999). *Missing presumed...? The police response to missing persons*. Pridobljeno na www.library.npia.police.uk/docs/hopolicers/fprs114.pdf
8. Pavliček, J. (2015). *Krvni delikti*. Zagreb: Međunarodno kriminalističko udruženje.
9. Pavliček, J. (2013). *Kriminalistički intervju*. Zagreb: Međunarodno kriminalističko udruženje.
10. Schouten, S., Van den Eshof, P., Schijf, I. in Schippers, C. (2016). *Police investigations of missing persons*. Amsterdam: Reed Business Information.
11. Svet Evrope. (1979). *Recommendation no R(79)6 of the committee of ministers to member states concerning the search for missing persons (1)*, wcd.coe.int. Pridobljeno 14.8.2016 na <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.DBlobGet&InstranetImage=597469&SecMode=1&DocId=664458&Usage=2>.
12. Šuperina, M. in Dujmovič, Z. (2011). Nestanak osebe: Utvrđivanje početnih istražnih situacija kod traganja za nestalom osobom. *Policajska sigurnost*, 20(3), 407–434.
13. Šuperina, M. in Karas, Ž. (2003). Učestalost prijave nestanka osebe u republici Hrvatskoj i postupanje policijskog službenika u traganju za nestalom osobom: aktualizacija problema. V M. Pagon (ur.), *4. Slovenski dnevi varstvoslovja* (str. 78-79). Ljubljana: Visoka policijsko–varnostna šola.
14. Uprava uniformirane policije [UUP GPU]. (2000). *Usmeritve za delo policije: Iskanje oseb in stvari*. Ljubljana: Generalna policijska uprava.
15. Uprava kriminalistične policije [UKP GPU]. (2012). *Usmeritve za delo – preiskovanje primerov pogrešanih oseb in najdenih neidentificiranih trupel*. Ljubljana: Generalna policijska uprava.

16. Zakon o kazenskem postopku [ZKP]. (1994). *Uradni list RS*, (63/94 in spremembe).
17. Zakon o nalogah in pooblastilih policije [ZNPPol]. (2013). *Uradni list RS*, (15/13).
18. Zakon o elektronskih komunikacijah [ZEKom-1]. (2012). *Uradni list RS*, (109/12 in spremembe). Zakon o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 109/12, 110/13, 40/14 – ZIN-B, 54/14 – odl. US in 81/15)
19. Zakon o varstvu osebnih podatkov [ZVOP-1-UPB1]. (2007). *Uradni list RS*, (94/2007).
20. Zakon o organiziranosti in delu v policiji [ZODPol]. (2013). *Uradni list RS*, (15/13 in spremembe).
21. Zakon o nepravdnem postopku [ZNP]. (1986). *Uradni list SRS*, (30/86 in spremembe).
22. Žugman, M. (2016). *Peticija za ureditev področja iskanja pogrešanih oseb, Pravapeticija.com*.
Pridobljeno 22. 8. 2016 na <http://www.pravapeticija.com/a/143671>.

SUMMARY:

INITIAL MEASURES UPON FILING A MISSING PERSON REPORT

From time to time the media publish shocking and dramatic stories about missing persons who should have been mysteriously kidnapped and would then become prey to traffickers in human organs, while their corpses are to be found only after some time or never.

However, what actually the police do when they receive a missing person report. There is still some indication in the media that the police dismiss a person who wants to file a report with an excuse that it can only be filed at least 24 or even 48 hours after a person has been missing. What are the initial measures a police officer must take when receiving a missing person report? The most urgent measure is undoubtedly to collect basic data, enter the missing person into the system and call a search on the entire territory of Slovenia, where appropriate on the territory of the Schengen Agreement, through the Interpol, i.e. a specific country, on whose territory a missing person might have been, we have heard from it or was last seen.

In some cases it is necessary to organise a search operation as soon as possible, especially if a child is missing or if a person reported missing is ill, helpless or an elderly person. While organising search operations it is necessary to consider the possibility of a call about a missing person in the media, organising our own forces and help provided by other people in the search campaign, as well as the possible use of rescue dogs, cavalry, divers, speleologists and others with

various specific knowledge and skills.

Collecting notices or criminal interview is one of the most important means in the investigation of missing persons, where the most crucial appears to be an appropriate, comprehensive and high-quality interview with a person who reported a missing person, who is – in most cases – in closest relation to a missing person and knows more about him. We cannot ignore interviews with other family members of a missing person, his friends and his working colleagues. Home and its surroundings, job, employment and leisure activities are places where it is necessary to check for a missing person first, as well as the place where we will gain more information about a missing person, including also the inspection of the premises.

Finally, it is necessary to seek for any suspicions of criminal offences already at the time when a person is reported missing. In the case of a suspected criminal offence, while performing the activities that are part of the investigation process, it is necessary to pay attention to secure properly, correctly and lawfully all traces and objects. In such cases, it is usually a criminal offence of murder, whose victim has become a missing person.

Keywords: *missing persons, initial measures, receiving a report, search call, collecting notices, search operations*